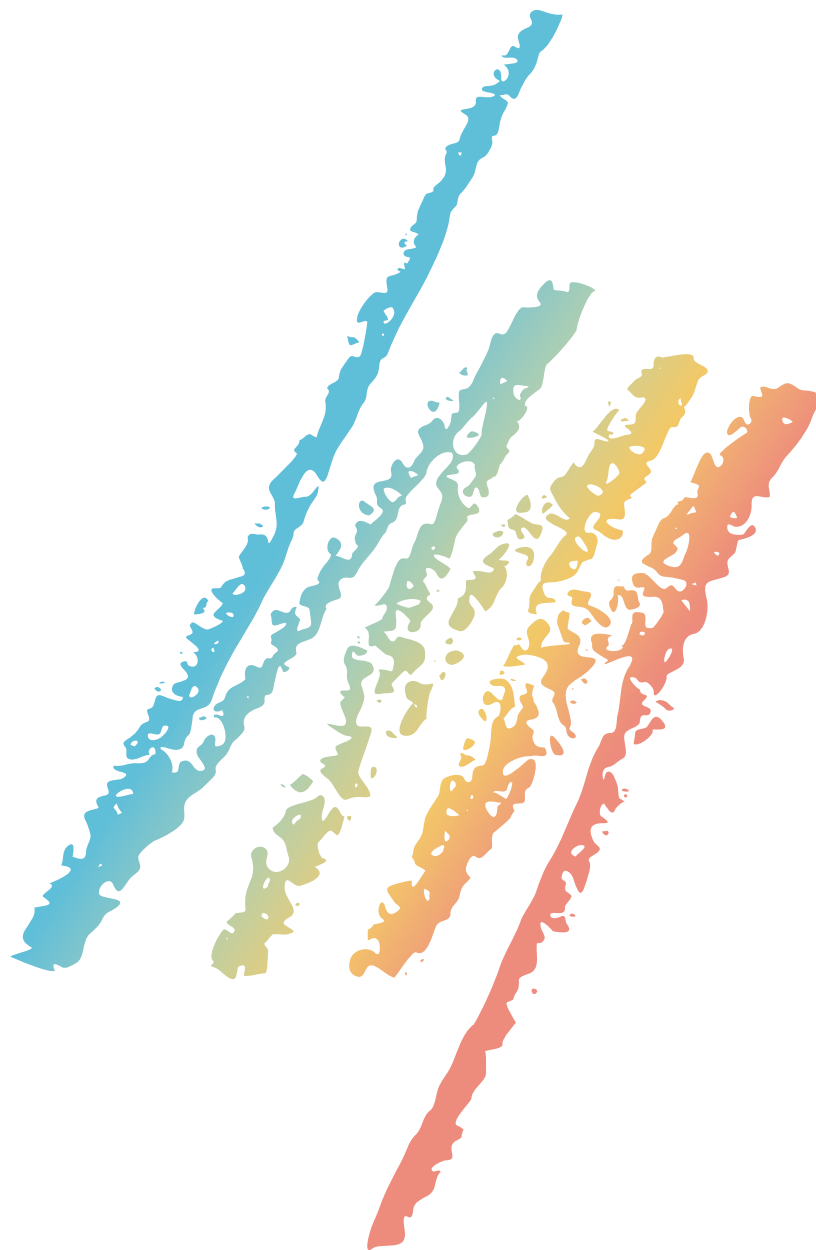

Exposició

La Col·lecció de l'IVAM fins a hui

17 juny ²⁰²⁶ — Exposició permanent

Dossier de premsa
IVAM Centre Julio González

IVAM

Exposició

La Col·lecció de l'IVAM fins a hui

17 juny ²⁰²⁶ — Exposició permanent

Comissariat: Blanca de la Torre, Marta Arroyo,
Ramon Escrivà, Mª Jesús Folch, Yolanda Franco,
Teresa Millet, Sandra Moros i Josep Salvador

IVAM

Patrocinador

La Col·lecció de l'IVAM fins a hui

L'Institut Valencià d'Art Modern (IVAM) presenta l'exposició permanent LA COL·LECCIÓ DE L'IVAM FINS A HUI, un recorregut per la història de l'art modern i contemporani valencià, estatal i internacional. Les galeries 4 i 5 del museu alberguen més de 500 obres fonamentals de la col·lecció, i configuren una lectura historiogràfica dels principals corrents artístics dels segles XX i XXI.

La mostra respon a un model expositiu híbrid i s'estructura a partir d'un eix principal de caràcter cronològic format per les obres de la col·lecció, que s'entrellaça simultàniament amb quatre recorreguts temàtics paral·lels que giren al voltant dels temes següents: el color, les ecologies, els feminismes i els conflictes. Mitjançant aquesta disposició, el museu busca trencar amb la narració lineal tradicional per a propiciar relats múltiples, generar encreuaments crítics i obrir espais de diàleg entre la història i les microhistòries que sorgeixen de les particularitats dels fons de l'IVAM. El plantejament pretén repensar la noció de cànon i d'història hegemònics, i entrellaça de manera original les grans figures de l'art amb noms menys coneguts.

La cronologia de constitució de l'IVAM va determinar una col·lecció marcada per la historiografia europea, fet que comporta certs desequilibris de gènere, raça, inclusió i equitat, a més d'alguns buits històrics, malgrat la coherència en les adquisicions al llarg del temps. No obstant això, les absències constitueixen una afirmació de la seua condició de patrimoni viu i d'ecosistema de memòries, on conflueix el treball d'artistes, crítica, curadoria, galeristes, col·leccionistes, etc. Tota col·lecció d'art contemporani és, per definició, infinita: un relat obert, inacabat i múltiple.

En sintonia amb el compromís de la institució amb la sostenibilitat, el disseny museogràfic de l'exhibició ha anat a càrrec de l'estudi Smart & Green Design. La firma, especialitzada en ecodisseny i auditoria mediambiental d'exposicions, ha projectat un espai que reforça la idea de la mostra com un relat obert i adaptat a les exigències ecològiques actuals.

SOBRE LA COL·LECCIÓ

La col·lecció de l'IVAM va començar a configurar-se l'any 1984 mitjançant l'adquisició d'obres de creadors com Eduardo Arroyo, Equipo Crónica, Antoni Tàpies i Eusebio Sempere. La fita fundacional es va produir el 1985 amb la incorporació d'un conjunt ampli de peces de Julio González, adquirides a través de compra i donació de les seues hereues, Carmen Martínez i Vivianne Grimminger. La presència de l'artista va resultar decisiva per a articular el relat de la col·lecció, i va establir un pont directe entre la modernitat internacional i el context espanyol.

Claes Oldenburg / Coosje Van Bruggen,
Bottle of notes (model), ca. 1989-1990
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Altre pilar essencial del museu és l'obra d'Ignacio Pinazo, la inclusió de la qual va permetre subratllar la connexió que va tenir des de molt prompte l'escena valenciana amb la modernitat. L'aportació de Pinazo es va caracteritzar pel desenvolupament d'un impressionisme propi i una experimentació formal molt pròxima a l'abstracció.

En un context nacional marcat per dècades d'allunyament respecte de l'art modern i contemporani, el projecte de l'IVAM va respondre a una concepció historicista. Prenent González i Pinazo com a eixos inicials, els fons es van estructurar seguint el relat canònic de la història de l'art. Així, la col·lecció abasta des de les avantguardes històriques fins a l'abstracció de postguerra —amb una especial atenció a l'informalisme europeu—, el Pop Art i les Noves Figuracions. Tot es va desenvolupar sense descuidar el context local, representat per col·lectius com el Grup Parpalló o Estampa Popular.

Iniciar una col·lecció d'art modern en la dècada dels huitanta va comportar importants dificultats per a adquirir grans noms i peces icòniques de la narrativa oficial de la Història de l'Art. No obstant això, aquesta circumstància va propiciar una estratègia centrada en treballs i suports menys convencionals, com ara llibres, fotomuntatges, dibuixos, obra gràfica i maquetes. L'aposta va permetre una lectura focalitzada en allò particular i en aspectes tradicionalment marginats o desatesos pel corrent principal.

Antoni Tàpies, *Gris amb cinc perforacions, 1958*
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Art soviètic

L'exposició de la col·lecció de l'IVAM prossegueix el seu recorregut a la sala 2 de la galeria 4, un espai que consagra el museu valencià com a posseïdor d'un dels fons d'art soviètic més importants d'Europa. La valuosa selecció, els orígens de la qual es remunten als primers anys de trajectòria de la institució, destaca especialment per l'exhaustiva compilació de cartellisme, disseny de llibres i fotomuntatge. Juntament amb aquest llegat, la mostra articula un diàleg amb altres moviments claus de l'avantguarda internacional.

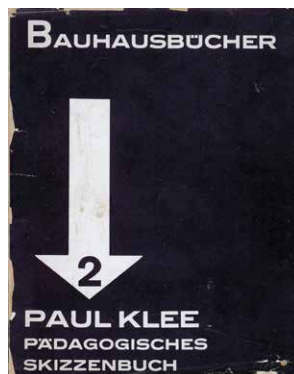

Natalia Pinus, *Dones treballadors, dones de l'agricultura col·lectiva: lluiteu a primera línia pel Segon Pla Quinquennal per a construir una societat socialista sense classes*, 1932

IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

La Bauhaus i les utopies avantguardistes europees

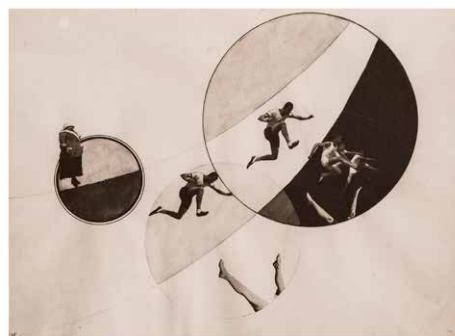
La Bauhaus (1919–1933) defensava que l'art havia de participar en la construcció d'una nova societat. Sota la direcció de Walter Gropius, l'escola va reconèixer el seu deute amb el moviment anglès *Arts and Crafts*, especialment pel seu èmfasi en l'aprenentatge pràctic, la combinació de disciplines i el treball artesanal. El model pedagògic de la Bauhaus va superar el mètode acadèmic basat en la

Paul Klee, llibre "Bauhausbücher" n.º 2, 1925
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

còpia, i va promoure l'experimentació amb materials, la comprensió de les formes essencials i la importància del color.

En una segona etapa va destacar László Moholy-Nagy, qui des de 1923 va defensar el progrés tecnològic i la sistematització del treball. La part artesanal va ser substituïda pel funcionalisme de les màquines i el disseny industrial sota el lema "Art i tecnologia: una nova unitat". Després del seu trasllat a Berlín el 1932, sota la direcció de Mies van der Rohe, l'escola va ser clausurada pel règim nazi, fet que va evidenciar la dimensió ideològica del projecte. La seua influència es va estendre mitjançant iniciatives com *The New Bauhaus* de Chicago o el *Black Mountain College*, a Carolina del Nord (Asheville), així com amb la difusió del seu disseny de mobiliari, objectes, tipografies i composicions.

László Moholy-Nagy, *Sport macht Appetit*, 1927
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

De Stijl

En paral·lel, l'exposició aprofundeix en el moviment De Stijl, articulats entorn de la revista homònima editada per Theo van Doesburg des de 1918. Entre les figures més destacades del moviment es trobaven Piet Mondrian, Piet Zwart, Paul Schuitema, Vilmos Huszár, Bart van der Leek i Karel Teige, entre altres. Per a aquest grup, l'art que representa el món modern havia de ser revolucionari i autoconscient, sustentat en un nou credo estètic que exigia l'educació del públic.

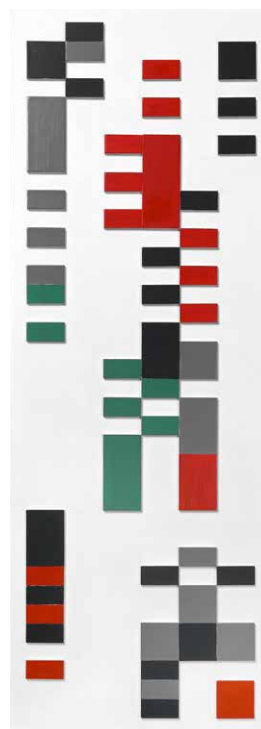
Piet Zwart, cartell de l'exposició d'Arquitectura i Arts Industrials, 1922.
IVAM Institut Valencià, d'Art Modern, Generalitat

Anys trenta

La sala 3 de la galeria 4 de l'IVAM s'endinsa en la convulsa dècada de 1930, un període en què la gran crisi econòmica de 1929 i l'ascens del feixisme a Europa van transformar radicalment el panorama cultural. El tancament de la Bauhaus i l'exili forçat de creadors van evidenciar la persecució de les avantguardes per part dels règims totalitaris, que van instrumentalitzar la cultura com a aparell de propaganda. En aquest

escenari d'extrema polarització, l'art va abandonar l'experimentació formal per a convertir-se en una arma ideològica; l'estalinisme va imposar el realisme socialista i les dictadures van promoure una figuració heroica i monumental destinada a exaltar els valors nacionals davant l'abstracció dels anys vint.

Amb la creixent repressió política, París va emergir com el principal refugi dels artistes exiliats i l'epicentre d'una intensa disputa estètica. La confrontació entre abstracció, surrealisme i nous realismes va estructurar bona part del debat artístic. Les posicions abstractes defensaven un llenguatge universal i racional; el surrealisme reivindicava la imaginació i l'automatisme com a formes de subversió; els diferents realismes exploraven vies de representació social i política més directes.

Sophie Taeuber-Arp, *Composition Aubette*, 1927
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Joan Miró, *Aidez l'Espagne*, 1937
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Paral·lelament, la proclamació de la Segona República a Espanya l'any 1931 va afavorir un notable dinamisme cultural i l'ampliació de drets, inclòs el sufragi femení, fet que va impulsar la visibilitat de creadores en l'àmbit artístic i intel·lectual. Es van importar els debats de l'avantguarda europea; no obstant això, l'esclat de la Guerra Civil va transformar les pràctiques artístiques i moltes investigacions van quedar relegades davant la urgència d'un art de compromís, orientat a la mobilització, la denúncia i la propaganda.

Julio González, *Petite Montserrat effrayée*, ca. 1941-1942
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Informalisme europeu i expresionisme abstracte

El recorregut per la sala 4 de la galeria 4 de l'IVAM repassa la profunda metamorfosi de l'art occidental a partir dels anys trenta del segle passat, un període marcat per l'arribada al poder d'Adolf Hitler, l'expansió del nazisme a Europa central, el pacte germano-soviètic de no agressió, la Guerra Civil espanyola i, al final de la dècada, la irrupció de la Segona Guerra Mundial. El col·lapse sociopolític va forçar la migració i l'exili de creadors i intel·lectuals, i va fonamentar la necessitat de tornar a crear un art que donara respostes davant un altre fracàs dels models de la cultura occidental, que havia caigut una vegada més en un procés destructor de gran abast.

Lee Krasner, *Abstract no. 2*, ca. 1946-1948
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Si el moviment Dadà va suposar un intent radical de trencar amb els valors tradicionals occidentals que no havien evitat la Primera Guerra Mundial, l'informalisme europeu i l'expressionisme

abstracte estatunidenc també van provocar la recerca de noves respostes sobre la posició que havien d'adoptar els artistes, i de noves formulacions teòriques i plàstiques que superaren els moviments d'avantguarda de principis de segle. Ambdós corrents van impulsar una relació nova amb l'obra, més gestual i directa,

André Masson, *Chrysalides* (Crisálidas), 1956
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

amb especial atenció a la matèria i a l'empast pictòric, amb la incorporació de materials com ara arena, serradura, pols de vidre; i de gestos com el rascat, les incisions o els talls, així com amb l'exploració d'altres fonts de creativitat i inspiració com el folklore, l'artesanía, l'art antic i d'altres cultures, l'art popular, el grafit o els dibuixos infantils.

Adolph Gottlieb, *Labyrinth #3*, (Laberint nº 3), 1954
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Informalisme espanyol i art normatiu

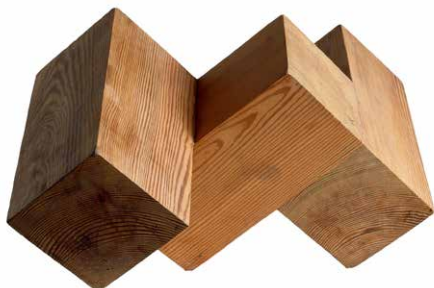
L'última sala de la galeria 4 ens porta de viatge fins a finals dels anys cinquanta per analitzar com la dictadura franquista va instrumentalitzar l'art abstracte com a ferramenta de diplomàcia internacional. A Espanya es va iniciar un període de recuperació econòmica gràcies al nou posicionament del règim franquista que, amb l'esclat de la Guerra de Corea (1950–1953), va posar a disposició dels Estats Units la posició geoestratègica de la Península Ibèrica. Això va facilitar la firma del Concordat amb la Santa Seu i dels Pactes de Madrid amb els Estats Units, el 1953, així com la incorporació a l'ONU, el 1955. El país va entrar en un procés d'obertura destinat a atraure inversions i projectar una imatge de modernitat que facilitara l'acceptació internacional.

Antonio Saura, *Crucifixión*, 1959
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

L'organització de les Biennals Hispanoamericanes, celebrades a Madrid (1951), l'Havana (1954) i Barcelona (1955), de la mà de l'Institut de Cultura Hispànica, va contribuir a aquesta tasca i va impulsar la renovació de l'escena plàstica espanyola, centrada en la promoció

de l'art abstracte. Seguint el model del suport a l'expressionisme abstracte estatunidenc com a insígnia nacional promogut per l'administració d'Eisenhower, el govern de Franco va convertir l'abstracció en instrument de projecció política.

Andreu Alfaro, *Módulos 3 A*, 1967
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Com a resultat van sorgir dos corrents artístics vinculats a l'abstracció: un de caràcter gestual, representat pels grups *Dau al Set* i *El Paso*; i un altre geomètric, l'anomenat *Art Normatiu*. No obstant això, seria l'informalisme el que aconseguiria més suport, a causa de la seua connexió amb l'art del Segle d'Or, emblema del franquisme.

Entre l'humanisme i la immediatesa

Dins d'aquesta mateixa sala s'articula un apartat al voltant de la figura del valencià Gabriel Cualladó. Fotògraf, col·leccionista, escriptor i editor, constitueix un dels pilars de la col·lecció de l'IVAM. Els fons del museu conserven més de 500 fotografies de l'autor, així com la seua biblioteca i arxiu personal. La seua col·lecció fotogràfica, una de les primeres i més rellevants creades a Espanya durant els anys setanta, roman dipositada a l'IVAM des de 1993.

Gabriel Cualladó. *Cervecería Alemana*, Madrid, 1960.
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat.
Donació de l'artista

Durant els anys cinquanta, la fotografia a Espanya es va desenvolupar especialment vinculada al moviment associatiu. Mentrestant, als Estats Units i a Europa, la fotografia va evolucionar de la mà de figures que van superar el documentalisme dels anys vint i trenta. Als Estats Units, fotògrafes i fotògrafs com Robert Frank, Lee Friedlander o Diane Arbus van crear imatges amb una estètica renovada. En les seues obres van aparèixer noves subjectivitats i una societat marcada per la victòria en la Segona Guerra Mundial va mostrar les seues fissures. A Europa, Henri Cartier-Bresson i Robert Doisneau van continuar desenvolupant una fotografia d'arrel humanista, pròxima a la practicada en el context espanyol dels anys cinquanta i seixanta. Cartier-Bresson va inspirar la cerca del que va denominar «l'instant decisiu».

Aquesta idea de l'instant també es percep en dos fotògrafs valencians: Miguel de Miguel, amb les seues imatges de la València dels anys cinquanta, i Joaquín Collado, amb les seues fotografies del barri xinès (*Barrio Chino*) de València realitzades amb càmera oculta, una estètica que trencava les regles de la fotografia documental anterior.

El món es torna pop

El naixement de l'art pop es trasllada a la sala 6 de la galeria 5. La mostra transporta el visitant a les dècades de 1950 i principis de 1960, un període marcat per l'auge econòmic de la postguerra als Estats Units, l'èxode de la classe mitjana cap als suburbis i la irrupció del *rock-and-roll* com a banda sonora de la rebel·lia juvenil.

Amparo Segarra, *U.S. Mail*, Nueva York, ca. 1970
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Activistes, intel·lectuals i artistes van plantar cara a un orde social asfixiant i conformista, en un escenari sacsejat per les protestes massives contra la Guerra del Vietnam, la lluita pels drets civils i la igualtat de la població afroamericana, així com l'impuls del moviment d'alliberament de les dones.

En un clima de turbulències, experimentació i augment del consumisme, va sorgir una nova generació d'artistes a Europa i als Estats Units que va començar a buscar inspiració i materials en el seu entorn. Van crear obres d'art que reflectien, criticaven i incorporaven objectes quotidians, béns de

Ángela García, *Composición*, 1974
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

consum i imatges dels mitjans de comunicació. Per la seua pretensió d'atraure el gran públic i pel seu compromís amb la cultura popular, el moviment va rebre el nom d'art pop. Els artistes del *pop art* buscaven la senzillesa, utilitzaven colors primaris i cridaners, sovint del pot o del tub de pintura directament. Van adoptar mètodes publicitaris com la serigrafia, i van afavorir el realisme, i les imatges quotidianes amb grans dosis d'ironia i enginy.

La transformació de l'art entre revolucions

Les sales 7 i 8 de la galeria 5 mostren les dècades convulses de 1960 i 1970, un període en què l'art va trencar els motles per a convertir-se en un espill de la contestació social i política global. La nova presentació de la col·lecció ofereix un recorregut cronològic pels anys del Maig del 68, la Primavera de Praga, l'auge del feminisme i el moviment *Black Power*, fites que van sacsejar les estructures hegemòniques i van forçar una revisió crítica de la creació artística.

Cindy Sherman, *Untitled, Film Still n° 21*, 1978
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Les obres d'aquestes sales analitzen la metamorfosi estètica de l'època, que va començar amb la revolució del minimalisme i els seus processos serials. El relat expositiu avança cap al postminimalisme i la «desmaterialització» de l'obra, un gir conceptual en què l'objecte artístic va cedir el protagonisme al procés creatiu i a l'experiència de l'espectador. Més enllà dels aspectes físics, van adquirir centralitat l'espai expositiu, la temporalitat, l'experiència del públic i la implicació del cos.

Aquestes transformacions propiciaren el desenvolupament de pràctiques en què la naturalesa o l'espai públic es van convertir en suport, i en què el cos es va constituir com a lloc d'acció i va donar lloc a l'art corporal i a la *performance*. Paral·lelament, van emergir problemàtiques noves, com ara les qüestions de gènere, la crítica institucional o el qüestionament de l'eurocentrisme. A això s'hi va sumar la consolidació de nous mitjans, com el vídeo i la fotografia, que van adquirir autonomia artística més enllà de la seua funció documental.

Apropiacionisme i la ruptura dels estereotips

Des dels anys setanta, la reutilització d'imatges preexistents es va convertir en una estratègia central de l'apropriacionisme, una pràctica característica de la postmodernitat.

Van reapropiar-se imatges procedents del cinema, la televisió, la publicitat o la cultura de masses i van ser reelaborades mitjançant la fotografia, el vídeo i altres mitjans per a alterar-ne els significats originals i fracturar-ne la narració convencional. Aquestes estratègies responien a la voluntat de desconstruir els codis visuals heretats de la modernitat i analitzar críticament les estructures de significat dominants difoses pels mitjans de comunicació. Així, es qüestionaven les relacions de poder inscrites en la producció d'imatges, inclosos els estereotips de gènere i les representacions normatives del cos femení.

Un món en transició

La penúltima sala de la galeria 5 reuneix obres de les dècades de 1980 i 1990, un període travessat per profundes transformacions polítiques, socials, culturals i tecnològiques. En aquest context, les pràctiques artístiques van ampliar els llenguatges i els marcs de reflexió, i van incorporar qüestions vinculades a la identitat, la memòria, el cos, els feminismes, els mitjans de comunicació, la globalització i els processos de desplaçament.

Gillian Wearing, *Olia*, 1993
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

La instal·lació es va consolidar com un dels llenguatges centrals de l'art contemporani, en desplaçar l'obra més enllà de l'objecte autònom i integrar arquitectura, llum, so, imatge en moviment i materials industrials. De manera paral·lela, l'abstracció pictòrica es va

Carmen Calvo, *Sin título (Serie Escrituras)*, 1980
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

redefinir des d'una actitud analítica i conscient de les condicions materials, institucionals i espacials.

Les obres reunides en aquesta sala evidencien així l'expansió de l'obra d'art cap a l'espai, el cos i l'experiència perceptiva de l'espectador.

Lectures en trànsit: cossos, terres, tensions i llums

L'última sala de l'exposició està dedicada a l'art contemporani realitzat a partir de l'any 2000. En l'espai convergeixen els diferents itineraris narratius que travessen la mostra: ecologies, conflictes, identitats i feminismes, i cromatismes.

Concebuda com a tancament del recorregut, la sala permet posar en relació algunes de les línies d'investigació fonamentals del present, des de la crisi ecosocial i les formes de violència contemporània fins als debats al voltant de la identitat, la representació i el color com a dispositiu crític. Més que oferir una conclusió tancada, aquest àmbit funciona com una obertura cap a les preguntes que travessen el nostre temps i cap als futurs encara per imaginar.

RECORREGUTS TEMÀTICS ALTERNATIUS PER LA COL·LECCIÓ

La primera ruta temàtica de la mostra aborda les ecologies i reuneix obres que proposen una lectura ecosocial a través de llenguatges que van des de la fotografia documental fins a la intervenció espacial i l'arquitectura social. Les peces tracten problemàtiques com la crisi climàtica, els extractivismes o la contaminació; estableixen vincles amb la ciència i promouen processos de cocreació amb comunitats, cosa que obri horitzons per a pensar futurs desitjables.

Lothar Baumgarten, *Unsichtbar*, 1977
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

El segon recorregut alternatiu examina els conflictes per a articular la dimensió estètica amb la violència i construeix una poètica de la denúncia, la ferida i el dol derivats no sols de guerres o genocidis, sinó també de dinàmiques de violència estructural i de l'exili. Totes elles desenterren, des de la memòria col·lectiva, els efectes del desplaçament forçós, i posen l'accent en la condició i el sofriment de les víctimes.

La tercera proposta s'atura en les identitats i els feminismes. Així, aborda l'auge del feminisme global, les diversitats sexuals i els debats sobre la representació. Les obres, des de diferents contextos, visibilitzen allò que històricament ha sigut marginat i configuren un camp de tensions on emergeixen cossos dissidents i memòries silenciades. Altrament, qüestionen estereotips, discursos de poder i narratives heteronormatives, alhora que reivindiquen la dignitat i la presència d'identitats invisibilitzades.

Evelyn Hellenschmidt, *Time*, 2013
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Finalment, la ruta dedicada als cromatismes presenta el color com un dispositiu de pensament que pot operar com a experiència sensorial i formal o com un signe carregat de significat que activa lectures crítiques sobre la memòria i la representació. En molts casos, funciona

com a codi polític o com a metàfora de reapropiació d'allò que és simbòlic i sagrat, des d'on es desplega una mirada irònica davant dels discursos dominants. En tots els casos, el color actua com un llenguatge transversal, capaç de produir significats més enllà d'allò que és visual.

Ana Peters, *Teófanés*, (tríptic d'or), 2004
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

Grete Stern, *Sueño nº 29: Sin título*,
de la sèrie *Los Sueños*, 1949
IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat

ACTIVITATS

Inauguració de l'exposició *La Col·lecció de l'IVAM fins a hui*

Data: 17 de juny de 2026

19h. Inauguració. Galeria 4 i 5

20h-22h. Sessió DJ i còctel. Hall

Comptarem amb la presència del dj Mario Ballester Muñoz, que dinamitzarà la inauguració amb una selecció de temes de vinils originals basada en els diferents períodes que abasta La Col·lecció.

CONTACTE

Departament de Comunicació IVAM
comunicacion@ivam.es

Institut Valencià
d'Art Modern

Centre
Julio González

Guillem de Castro, 118
46003 València